

Gondolatok a hadtáp biztosítás korszerűsítésének néhány napirenden levő kérdéséhez

„... Az elmúlt háború tapasztalata azt mutatja, hogy nem sikerült a csapatoknak elérniük a támadó hadműveletek végső céljait, ha azok anyagilag nem voltak kellően biztosítva.”

(N. A. Antyipenko)

Bagdács Gyula alezredes

A különböző szintű harcgyakorlatokon, de ezen belül az ezred- és zászlóalj-harcászati gyakorlatokon a kiképzési tervekben meghatározott nagyon is céltudatos oktatási kérdések feldolgozása mellett egyre nagyobb teret kap a feltöltési rendszerek és módszerek folyamatos vizsgálata.

A harcra való felkészülés, valamint a harc megvívásának időszakában *minden ellátási tagozatban* egymással szoros együttműködésben levő feltöltési rendszereknek kell élniük. Ebből következik, hogy az anyagi feltöltésnek feszesen szervezettnek kell lenni és az előjárók felelőssége mellett valósul meg. (Az előjáró fogalma alatt legalább eggyel magasabb szervezeti egységhez tartozó ágazati rendszer felelősét értem.

A komplex feltöltési módszerek intenzív vizsgálata, az anyagellátási rendszerek korszerűsítésére való törekvés újként jelentkezik az ezred- és alegységtagozatokban. Évek óta ezen területeken jelentős újítások, korszerűsítések, módszerbeli változtatások nem voltak. Azonban a fegyverzetben végbement korszerűsítések, valamint a tervezett korszerűsítések elengedhetetlenné teszik a feltöltési módszerek továbbfejlesztésével való foglalkozást, a téma *átfogó vizsgálatát*.

A fenti gondolatok jegyében az évek óta végrehajtott különböző fokozatú gyakorlatok tapasztalatai alapján kívánok hozzájárulni munkánk jobbításához a feltöltési módszerek hatékonyabbá tételéhez.

Az 1980 május első felében végrehajtott ezredharcászati gyakorlaton az előjáró parancsnok hadtáphelyettes segítségével és irányításával ebben a témában már célirányos kutatómunkát végeztünk.

A vizsgálat kiterjedt:

- a) A tervező munka folyamata, információáramlás;
- b) Szállítások, tranzit szállítások végrehajtása;

- c) Alegységek feltöltésének új módszerei (nappal és éjszaka);
- d) Együttműködés lehetőségei különböző szállító tagozatok között.

A megjelölt fő hadtápbiztosítási kérdéseken kívül nyilvánvalóan minden hadtápbiztosítási elemet, amely a gyakorlat során felmerült, feldolgoztunk. A feldolgozás során a csapathadtáp utasítás és az Irányelvek meghatározásai voltak a mérvadók, de a gyakorlás során nem hagytuk figyelmen kívül a harc hadtápbiztosításával foglalkozó különféle tanulmányok ajánlásait sem.

1. A tervező munka folyamata, információáramlás

Az ezred támadóharca hadtápbiztosításának megvalósítása csak úgy képzelhető el, ha a tervezési időszakban minden eshetőségre felkészülve készítjük el a hadtápbiztosítási tervet.

A terv megbízható és egyértelmű tartalommal való elkészítése csak akkor biztosított, ha rendelkezésre állnak és rendszerezettek azok az adatok, amelyek a terv elkészítéséhez szükségesek.

A tervkészítés szempontjából alapvető okmányok és források a következők:

- az ezredparancsnok elgondolása a harcra;
- az előjáró hadtáp parancsa, vagy hadtáp intézkedése;
- az ezred feladata és a hadosztály harcában betöltött szerepe;
- az ezred harcoló állományának összetétele;
- hivatásos állomány;
- sorállomány
- tartalékos állomány;
- a hadtáp állomány összetétele (a fenti jellemzők szerint);
- az állomány kiképzettségi foka, a lövészeteken elért eredményei;
- az ezred fegyverzetének minősége;
- az ezred sávjában levő ellenséges erők lehetősége;
- a harc megvívásának jellege, körülménye;
- az alkalmazott fegyverek fajtája:
 - hagyományos, vagy
 - tömegpusztító fegyver;
- végezetül meghatározónak ítélem meg a hadtáptörzs kiképztségét, összekovácsoltságát, és azt a képességét, hogy a hadtáptörzs tud-e megosztva eredményes munkát végezni, tudja-e befolyásolni és helyes irányba terelni a bonyolult viszonyok közt megvívott harc hadtápbiztosítását.

A felsorolt feltételek és adatok meglétének birtokában a parancsnok hadtáphelyettesre hárul az a feladat és felelősség, hogy az ezredtörzs tevékenységével összhangban a munkagrafikonokban jelölt időben és időre, a komplex hadtápbiztosítási terv a szolgálati ág főnökök, az ellátó századparancsnok kiegészítő (szakmai) tervével együtt elkészüljön.

A tervező munka folyamatának fontos tényezői:

- operatív csoport működtetése a harcállásponton olyan igénnyel, hogy az ezredparancsnok harcra hozott elgondolásával egy időben a harc hadtápbiztosításának fő vonalait tisztázva legyenek és előzetes intézkedés kiadása megtörténjen (szóban, esetleg írásban);

– az operatív csoport által kimunkált adatok az összekötőtiszt útján a hadtápvezetési pontra eljussanak és ott a tervező-szervező tiszt irányításával a tervező munka megkezdődhessen.

Nyilvánvalóan elengedhetetlen a tervezés megkezdése előtt a hadtápvezetési pontokon tartózkodó tervezéssel foglalkozók részletes tájékoztatása. A tájékoztatót ha van rá lehetőség, a parancsnok hadtáphelyettese tartsa meg és minden biztosítási kérdésben egyértelmű állásfoglalásra kell, hogy törekedjen, ami megkönnyíti a tervezés folyamán végzett munkát. Amennyiben a parancsnok hadtáphelyettes távolléte miatt a tájékoztatót az összekötőtiszt tartja, úgy még a harcállásponton az összekötőtisztet a parancsnok hadtáphelyettes mindenre kiterjedően készítse fel, és csak azután indítsa útba a hadtápvezetési pontra.

Az eddigi gyakorlatok során jellemző volt, hogy a parancsnok hadtáphelyettes az első, alapvetően fontos tájékoztatón a hadtápvezetési ponton *nem tud részt venni*. Ilyen esetben a felkészületlen összekötőtiszt gátolja a tervező munka végzését.

A tervező munka során *különös gondot kell fordítani a szállítások tervezésére*. A szállítások tervezésében minden szolgálatiág-főnököt és a hadtáptörzs tervező csoportját be kell vonni. Elengedhetetlen a törzson belüli együttműködés a szállítások tervezésében, mivel annak jó vagy nem megfelelő megtervezése, majd végrehajtása *alapvetően befolyásolhatja a harc kimenetelét. Véleményem szerint a hadtápbiztosítás lényege a szállítás, és az abból következő feltöltés.*

A fentiek szellemében utalok arra, hogy az eddigi gyakorlatok során a valóságos ellátás anyagszükségletének – nem mindig harcszerű – kiszállításán, feltöltésén kívül keveset foglalkoztunk a mindenoialdú biztosításon belül a minden anyagra kiterjedő szállítások és feltöltések gyakorlásával és az elkészített szállítási grafikonok akárcsak részbeni realizálásával is. A legutóbbi ezredgyakorlat újból bebizonyította, hogy a harcnap során tervezett feltöltések valóráváltása rendkívül szervezett és feszített tevékenységet követel a hadtáptól (alegység-hadtáp – egység-hadtáp). A szállítási tervek adott állományra való teljesítését ezért minden szintű gyakorlaton elengedhetetlennek tartom.

A tervezés időszakának feladata még, hogy a szállítási tervekben foglaltakat minden érintett a rávonatkozó mérvben ismerje meg. A szállítás rendje egyrészt a szállítási grafikonból, másrészt a hadtápbiztosítási tervből ismerhető meg, *de alkalmas a megismerésre az együttműködés szervezésének időszaka*, ahol az ezredparancsnok jelenlétében ismerik meg az érintettek a harcnap utánszállítás és feltöltés rendjét.

A parancsnok hadtáphelyettes az elhatározásának kihirdetése alkalmából arról is győződjön meg, hogy a hadtáptörzs, az érintett hadtáp-alegységparancsnokok értik-e összefüggésében a harc hadtápbiztosításának feladatait.

Az elkészített terveket a harcnap során állandóan pontosítani kell és a változásokról értesíteni kell az érintetteket.

Az értesítés, tájékoztatás történhet:

- szóban: összekötő útján;
- rádión: közvetlenül a parancsnok hadtáphelyettesőtől.

Az utóbbi módszer és lehetőség egyre inkább terjed, mivel kísérleti jelleggel a hadtápalegységeket bekapcsoltuk egyrészt a parancsnok hadtáphelyettes rádióhálózába, másrészt a zászlóalj törzsfőnök rádióhálózába. A vezetésnek ez a

módja még nem kiforrott, további gyakorlásra van szükség, mivel mindenképpen minőségi változást jelent a hadtápvezetésben, a végső célját abban látom, hogy a parancsnok hadtáphelyettes rendelkezzen olyan rádióeszközökkel, hogy képes legyen folyamatosan aktív rádióhírszisztem fenntartására és a hadtápalgységek egy hírszisztemen belüli vezetésére.

A jelenleg biztosított R-113 rádiók helyett az R-107 típusok biztosítása alapvetően jó irányba megváltoztatná a hadtápalgységek vezetésének minőségét, mivel az R-113 típusok *áramforrás-ellátása a hadtáp lépcsőben nem megoldott.*

2 Szállítások, tranzitszállítások végrehajtása

Az már bizonyos, hogy az „Irányelvek”-ben követelményként támasztott 16–18 km/óra anyagáramlási sebességet a harcnap során el akarjuk érni, akkor a szállítások egy részét a felhasználóig az *előjáró eszközeivel* kell végrehajtani. A kérdés az, hogy mikor segítsen az *előjáró*. Több éves tapasztalat alapján jelenthem, hogy hatékony lehet a segítség:

– a támadóharcra való felkészülés időszakában a tüzelőállásokba történő anyagkiszállításokkal;

- töltőállomások telepítésével előrevonások és körletfoglalások alkalmával;
- harcnap végén a napvégi feltöltés segítségével.

A harcnap során nem javaslok az alegységekig történő anyagkiszállítást, mivel feltételezhetően az előjáró tagozatnak sem kedvezne ha napközben szállítóeszközei nehezen ellenőrizhetően és nem kívánt mértékben szétszóródnának.

A szállítások szervezése a parancsnok hadtáphelyettes felelőssége mellett valósul meg és mindig a felhasználó felé irányul.

A szállítások szervezésénél döntő, hogy a szállítató szolgálati ágak vezetői tisztában legyenek azzal, hogy a harcnap során a harc melyik periódusában kell anyagot eljuttatni a felhasználóhoz. Ennek ismerete elengedhetetlen azért is, mivel a szállításra való előkészítés végrehajtása a szolgálatiág-főnök feladata. Az anyagszállításra való készenlét (helyét, mennyiségét) az ellátó századparancsnoknak ismerni kell. A málházás, a szállítmányok képzése a parancsnok hadtáphelyettes utasítására az ellátó századparancsnok irányításával valósul meg.

A szállítási feladatot teljesíteni csak az ezredtörzsszel jó együttműködésben lehet. A törzsszel pontosítani kell:

- az alegység helyzetét;
- az alegységeknél levő készletszinteket;
- időben pontosítani, meg kell határozni az anyagátadás helyét és megismertetni az alegységparancsnokkal, a zászlóalj-törzsfőnökkel, vagy a közvetlen alegységek, fegyvernemi, illetve szolgálatiág-főnökeivel.

Az ezred tagozatban szervezett szállítások és feltöltések esetén is alkalmazni célszerű:

- egységcsomagok képzését;
- egységtrakományok képzését, sőt
- zászlóaljok feltöltésénél már egységsszállítmányokat is képezhetünk.

Nyilvánvalóan az új módszerek alkalmazása nem teszi feleslegessé a jól bevált módszereket. Az egységcsomagok, egységtrakományok képzése esetenként *ön-célú is lehet.* Nem biztos, hogy minden esetben megrövidíti a feltöltésre fordítható

időt. Sőt, sok esetben megnöveli azt és kedvezőtlené teszi a szállítótér-kihasználást és az anyagáramlás sebességét.

A parancsnok hadtáphelyettes amikor meghatározza a feltöltés rendjét vegye figyelembe, hogy milyen eszközök és hol állnak rendelkezésére, hogyan lehet a leghatékonyabban végrehajtani a kijelölt alegység feltöltését.

A szállítmányok előkészítése alapvetően az ezredraktárakban történik. Az előkészítés munkáiba be kell vonni a zászlóalj hadtápok harcnap során nem funkcionáló elemeit (pl. lőszerellátó raj egy részét a rakaszolások, hevederezések elvégzésére). Ugyanis a harcnap során nem nagy lehetőségét látom annak, hogy az amúgyis megosztott zászlóalj hadtáp állománya a sorozatlövő fegyverek lőszerének egy részét hevederezni (rakaszolni) tudja. Egyrészt vezetési, másrészt technikai fogyatékságok miatt.

Tehát a lőszerék és más anyagok egység rakományként képzését véleményem szerint mindenképpen az ezredraktárban kell elvégezni, olyan igénnyel, hogy a munkák végzésébe be kell vonni a zászlóaljhadtápok állományának egy részét is.

Az így előkészített szállítmányokat a feltöltésre kerülő alegységek parancsnokaival egyeztetve az alegység feltöltésére kijelölt helyig kell eljuttatni. Az így kiszállított anyagokat a következő változatokban lehet feltöltésre előkészíteni:

Első lépcsőben levő alegységekhez:

- a tüzérségi és aknavető lőszereket a tüzelőállásba;
- a lövészlőszer-féleségeket a harcjárművekbe, fegyverekhez;
- a harcjárművekhez fegyverek mögé lerakni és a kezelő személyzet szállítja előre (ládázva, rakaszolva, kannázva);
- a harcrend mögé (század-, szakaszharcrend);
- harckocsilőszeret a harckocsikba málházva vagy az alegység harcrendje mögé;
- SZTRELA és rakéta páncéltörő rakétákat a harcigéphez kell kiszállítani;
- főtételt lehetőleg az alegység ételkiosztóhelyeig;
- *harcból kivont második lépcső* zászlóaljnak.

A hajtóanyagot csak a nap végén célszerű a lőszerfélékkel együtt kiszállítani kannázva, hordozva, vagy töltőgépkocsikban.

A nap végi melegelelemmel és ivóvízzel való ellátás biztosítása egyértelműen az élelmezési ellátó rajok feladata. Ezt a feladatot az ezredhadtáp semmiképpen se vegye át (vállalja át).

A tranzitszállítmányok képzéséért is szükség van, mert a hadtáp alegységek össz szállító kapacitása – a megfelelő anyagtartalékok képzése mellett – nem teszi lehetővé az előljáró tagozatból érkező anyagok szállítóeszközre történő átvételét. Ugyanis az ellátó században és ellátó szakaszoknál 110 t lőszer- és 134 t egyéb szilárd anyag össz-szállításkapacitás van. Ha figyelembe veszem, hogy tartalékok képzése elengedhetetlen (a tartalék szintje legalább egy megerősített gépesített lövész zászlóalj napi fogyasztási normáinak 50%-a, egyes anyagféleségekből 1-2 ezred javadalmazás kell, hogy legyen, pl. élelem, hajtóanyag), akkor minden további bizonyítás szükségtelen annak igazolására, hogy az ezred szállítóeszközeinek olyan koncentrációja elképzelhetetlen, ami szükségtelenné teszi a tranzitszállításokat, hiszen egy-egy kiszállításkor 100–180 t anyag kerül átadásra és feltöltésre (elsősorban harcnap végén).

A fentiekből következik, hogy míg harcnap közben csak lőszer-utanszállításról és -feltöltésről beszélünk, addig napvégén komplex anyagi feltöltést kell végre-

hajtánunk. A komplex tevékenység megszervezéséért a parancsnok hadtáphelyettes felel. A napvégi feltöltésbe bevont anyagokat és eszközöket megfelelő terepszakaszon a hadtáp menetoszlopából ki kell sorolni és meg kell alakítani a *feltöltési menetoszlop*ot. A gépkocsioszlopot azon rendszabályok szerint kell szervezni, amelyek a szállítmányok útbaindításával, menetével kapcsolatosak. A feltöltési menetoszlopban lehet: zászlóaljhadtáp, ezredhadtáp, előljáró tagozat hadtáp járműve.

A tranzitszállítmányok képzése az előljáró parancsnok hadtáphelyettes feladata. *Lényege a tagozatkibagyás*. Hagyhatunk ki egy vagy több tagozatot aszerint, hogy honnan történik a szállítmány indítása.

A szállítóoszlopban levő anyagokat szintén komplettírozni kell (alegységként esetleg fejezemenként).

A szállítmányok feltöltési helyre történő vezetését a feltöltésre kerülő egységparancsnok hadtáphelyettes szervezi. Az anyaszállító gépjárművek szétbontakoztatása, harc- vagy gépjárművekhez való vezetése a feltöltésre kerülő *alegység eligazítójának feladata*. (Az alegységparancsnok küldi ki.)

A nap végi feltöltést mindig olyan elhatározással kell szervezni, hogy az biztosítsa az éjszakai harctevékenységet és megalapozza a másnapi harc anyagszükségletét, ugyanis éjszakai viszonyok között a feltöltési feladatok időben elhúzódnak, az alegységek harcközbeni felkutatása nem egyszerűen csak vezetési tevékenység, így az egyszeri (nap végi) feltöltés rossz látási viszonyok között kimeríti az ezredhadtáp lehetőségét.

3. Az alegységek feltöltésének új módszerei

Mint a második kérdésben már tárgyaltam, a május hónapban teljesített ezredgyakorlat a hadtápbiztosítás megvalósulásában sok új elemmel gazdagodott. Leglényegesebb eredményt mindenképpen a szállítások és feltöltések szervezésében és végrehajtásában értünk el. A gyakorlat során az előljáró parancsnok hadtáphelyettes segítségével olyan új módszereket próbáltunk ki, amelyek egybevágóan az MNHF-ség elgondolásával. Az új módszerek lényege abban foglalható össze, hogy korszerűsíteni kell a szállítások tárgyi és technikai feltételeit, annak érdekében, hogy a felhasználókhöz az anyagi eszközök olyan előkészített ségi fokon legyenek kiszállítva, hogy felhasználásuk közvetlenül megkezdődhesen. (Pl. rakaszolás, hevederezés, kannázás, felfőzés.) Természetesen a csapathadtáp: ezred, zászlóalj tagozatában elsősorban a *munkaszervezést kell elvégezni, annak érdekében, hogy tisztázott legyen melyik munkafolyamatot hol kell elvégezni, és ki érte a felelős*.

További vizsgálatot követel, hogy a nem harcrendben levő állománynak ki a parancsnoka, ki vezesse azokat a harcnap során, ugyanis elfogadott *rossz gyakorlattá vált*, hogy a harcrendben nem szereplő állomány vezetését a parancsnok hadtáphelyettesre bízták és ezzel nagymértékben akadályozva van feladata végzésében és ez azzal a hátránnyal jár, hogy kevesebb idő jut a hadtáp előrevonásának, funkcionálásának szervezésére vezetésére.

4. Együtműködés lehetősége

A harc során a parancsnok hadtáphelyettes szervezzen együtműködést:

– a hadtáp alegységek között, ha feladataik megoldása során egymással kapcsolatba kerülnek;

- a támadási sávban működő más egységek hadtáptörzse és hadtápallegységei között (megerősítők vagy váltás esetén);
- a szomszéd ezredek hadtápjáival, ha kapcsolatba kerülnek egymással;
- a hadosztály egécszükségűi és ellátó zászlóaljával;
- a seregtest tagozatokból felénk irányuló szállítmányok parancsnokaival;
- és minden olyan szervezettel, amelyekkel a parancsnok együttműködésre kötelez;
- zászlóalj (osztályok);
- századok (ütegek);
- segélyhelyek.

Az együttműködés feszes megszervezése, majd fenntartása a feladat végrehajtása egész időszakára alapvetően befolyásolja a hadtáp összetevékenységét. A hadtáp tevékenysége során nem lehet figyelmen kívül hagyni az alegységek harcadatait. Pl. utánszállítani csak akkor lehet, ha a feltöltés feltételei is adottak, vagy tranzitálást csak akkor tudunk végrehajtani, ha annak feltételeit az előjáró parancsnok hadtáphelyettes megteremtette.

Az együttműködés megszervezéséért és fenntartásáért, mint a hadtápvezetés egyik eleméért a parancsnok hadtáphelyettes egyszemélyben felelős.

Mint cikkemből is kitűnt az utánszállítás, a feltöltés tervezéséért, szervezéséért és megvalósulásának ellenőrzéséért a parancsnok hadtáphelyettes egyszemélyben felelős, de a tevékenység komplex végrehajtásába be kell vonni minden érintett szervezetet és parancsnokot.

Cikkem megírását azért tartottam szükségesnek, hogy az ezredek, zászlóalj harcának hadtápbiztosítását szerény gondolataimmal is segítsem továbbfejleszteni és kicseréljem gondolataimat azokkal akik szívügyüknek tekintik az ezred- és zászlóaljhadtápok továbbfejlesztését.

Felhasznált irodalom:

„Irányelvek a hadtápcsapatok és -törzsek felkészítésére”. MNHF-ség kiadánya, Budapest, 1978.